Oświadczenie złożone
przez senatora Aleksandra Szweda
na 59. posiedzeniu Senatu
w dniu 21 maja 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji Barbary Nowackiej

Szanowna Pani Minister!

W miesiącu matur, gdy młodzież w całej Polsce zdaje egzamin dojrzałości, państwo, a właściwie rząd premiera Donalda Tuska, jednocześnie przeprowadza egzamin z odpowiedzialności za cały system edukacji. Niestety, coraz wyraźniej widać, że ten egzamin jest oblewany.

W ciszy administracyjnych decyzji, bez szerokiej debaty i bez realnej oceny skutków zmieniono fundamenty funkcjonowania szkoły. W klasach IV–VI nie ma już lektur obowiązkowych, w klasach VII–VIII ograniczono je do zaledwie kilku pozycji. Kanon, który przez dekady budował wspólnotę kultury i tożsamości, został sprowadzony do minimum. W efekcie uczniowie tracą kontakt z klasyką, która kształtowała polską świadomość od tradycji literackiej po historyczną. W zamian proponuje się model kształtowania postaw coraz bardziej oderwany od dziedzictwa narodowego, w którym patriotyzm schodzi na dalszy plan, a znaczenie zyskują treści modne i bieżące. To nie jest reforma, to jest systemowe obniżanie poziomu ambicji edukacyjnych.

Zadaję więc następujące pytania.

1. Na jakiej podstawie merytorycznej i jakich analizach oparto decyzję o ograniczeniu kanonu lektur obowiązkowych w polskiej szkole?

2. Czy to świadome odchodzenie od wychowania patriotycznego w polskiej szkole?

3. Jakie miejsce w nowym modelu szkoły zajmuje kształtowanie tożsamości narodowej w porównaniu z innymi priorytetami programowymi?

4. W jaki sposób ministerstwo zamierza odbudować utracony wymiar kształcenia humanistycznego, jeśli zmiany zostały już wdrożone?

Jeżeli ktoś uważa, że można w ten sposób obniżyć standardy edukacji i nie ponieść za to konsekwencji w przyszłości, to się myli. One już się zaczynają pojawiać.

Aleksander Szwed